

Racisme, racediskrimination og ligestilling

Christian Horst

Inspirationskonference om minoritetsbørn og
børn med flere sprog 18.-19. marts 2013
Foreningen for tosprogede småbørns vilkår

Indledende bemærkninger.

Indledning. Diskrimination: 'a moving party' – felt i bevægelse.

Indledende bemærkninger.

Indledning. Diskrimination: 'a moving party' – felt i bevægelse.

1. 150 år med øget kontinuert udvikling af ligestilling/ligebehandling

Indledende bemærkninger.

Indledning. Diskrimination: 'a moving party' – felt i bevægelse.

1. 150 år med øget kontinuert udvikling af ligestilling/ligebehandling
2. Tilbagerulning af etnisk ligestilling

Indledende bemærkninger.

Indledning. Diskrimination: 'a moving party' – felt i bevægelse.

1. 150 år med øget kontinuert udvikling af ligestilling/ligebehandling
2. Tilbagerulning af etnisk ligestilling
3. Love i konflikt med konventioner

Indledende bemærkninger.

Indledning. Diskrimination: 'a moving party' – felt i bevægelse.

1. 150 år med øget kontinuert udvikling af ligestilling/ligebehandling
2. Tilbagerulning af etnisk ligestilling
3. Love i konflikt med konventioner
4. Nationalisme > < universeller værdier

Disposition

1. Kort om racisme om racediskrimination.
2. Ligestilling og ligebehandling – hvordan? Om forskelsbehandling og diskrimination.
3. Eksempler på institutionel diskrimination
- 4. Veje mod et demokratisk flerkulturelt samfund.**

1. Kort om racisme og racediskrimination

1. Race er ikke nogen videnskabelig kategori.

Kort om racisme og racediskrimination

1. Race er ikke nogen videnskabelig kategori.

2. Racisme og racediskrimination overlapper hinanden i daglig sprogbrug.

Kort om racisme og racediskrimination

1. Race er ikke nogen videnskabelig kategori.
2. Racisme og racediskrimination overlapper hinanden i daglig sprogbrug.
- 3. Racisme: aktiverer ideologiske forestillinger om handlinger og holdninger baseret på 'race-hierarki', fx nazisme, det tidligere Sydafrika, det tidligere USA (segregation).**

Kort om racisme og racediskrimination

1. Race er ikke nogen videnskabelig kategori.

2. Racisme og racediskrimination overlapper hinanden i daglig sprogbrug.

3. Racisme: aktiverer ideologiske forestillinger om handlinger og holdninger baseret på 'race-hierarki', fx nazisme, det tidligere Sydafrika, det tidligere USA (segregation).

4. Racediskrimination: fokuserer på diskriminerende (tale)handling der er i konflikt med love om ligestilling og ligebehandling i forskellige sociale felter.

International konvention om afskaffelse af alle former for Racediskrimination, Art. 1 (FN 1965)

I denne konvention betyder udtrykket »racediskrimination« enhver forskel, udelukkelse, begrænsning eller fortrinsstilling på grundlag af race, hudfarve, afstamning eller national eller etnisk oprindelse, hvis formål eller virkning er at ophæve eller svække den ligelige anerkendelse, nydelse eller udøvelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på det politiske, økonomiske sociale, kulturelle eller et hvilket som helst andet område af samfundslivet.

Betydninger for racismeforståelse

1. Bredt forskelsbehandlingsbegreb.

2. Fra biologisme og ideologi til antropologi, sociologi og politologi.

3. Selvpålagte begrænsninger på suverænitet og frihed.

4. Ligestilling af personer med etnisk minoritetsbaggrund

Գլխավոր արժեքներ

Universelle værdier	Partikulære værdier
Demokrati/lighed/ligestilling	Fortrinsret til national/ etnisk identitet

2. Ligestilling og ligebehandling – hvordan? Om forskelsbehandling og diskrimination

Den amerikanske Uafhængighedserklæring (1776):

”Vi anser følgende sandheder for at være indlysende i sig selv:
At alle mennesker er skabt lige..(..)”

Den franske Menneskerettighedserklæring (1789):

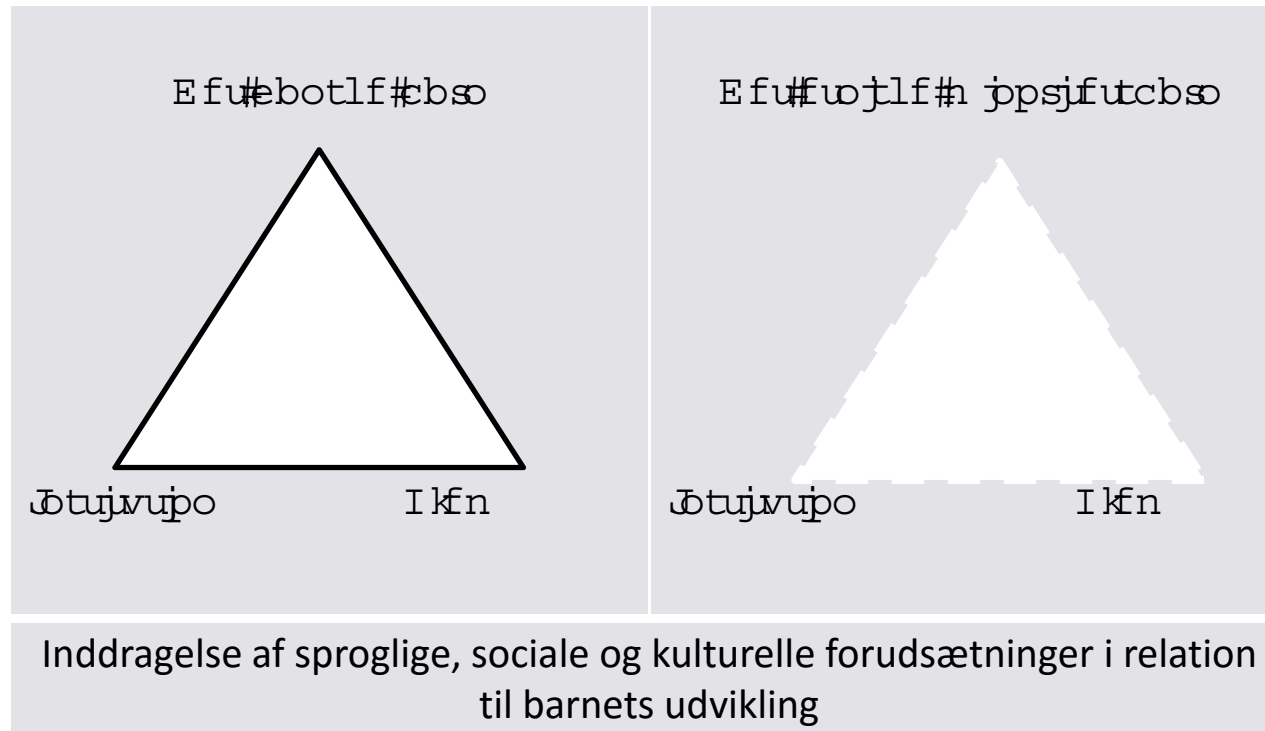
”Et samfund, hvor ikke hævdelsen af menneskerettighederne er sikret og ikke statsmyndighedernes deling fastslået, har ingen forfatning” (art. 16).

Ligestilling og ligebehandling – hvordan? Om forskelsbehandling og diskrimination

Forståelsen af lighed hviler på to principper:

- 1) *Princippet om ikke-diskrimination.* Forbyde forskelsbehandling på irrelevante (tilfældige eller urimelige) grundlag.
- 2) *Princippet om positiv lighed.* Udvikling af beskyttelse eller særlige foranstaltninger beregnet på at skabe positiv lighed med hensyn til at fremme den enkeltes mulighed for at nyde sine rettigheder fuldt ud på lige fod med andre borgere.

Kontekst og kulturel kontinuitet(sbrud)

Ligestilling og ligebehandling – hvordan? Om forskelsbehandling og diskrimination

”Det lige skal behandles lige, og det ulige skal behandles ulige”,
> < at behandle alle ens;

Det handler ikke kun om lige adgang til et socialt felt
(institutioner).

Det handler også om lige anerkendelse af forskellige
forudsætninger.

Ligestilling og ligebehandling – hvordan? Om forskelsbehandling og diskrimination

At behandle alle ens ville i sidste ende føre til assimilation:

” FN’s Racediskriminationskomité har da også fastslået, at idealet om at opnå en national enhed ikke er udtryk for en målsætning om assimilation; den nationale enhed kan bedst opnås ved at beskytte alle gruppers kulturelle identitet. Lighed handler ikke om at behandle mennesker ens, men med udgangspunkt i respekt for deres forskellighed at behandle dem lige”. (Justesen 2000: 200)

Ejlvstju#qö oe jph tgf m

National selvforståelse.
Naturlig fortrinsret. Indlejret
hierarkisk forståelse.
"Førstefødselsret".

Demokrati, lighed, ligestilling,
ligebehandling, lige muligheder

"Racisme/racister"
Biologismer; ideologi;
Eksplicit hierarkisk
legitimerende tankesystem

Racediskrimination. Diskriminerende
(tale)handlinger. Specificeret i lovgivning
og konventioner: "race, hudfarve,
afstamning eller national eller etnisk
oprindelse".

Eksempler på institutionel diskrimination I

Ishøjsagen 1976-1991

Kommunen:

Politisk opfordring:

Bystyret opfordrer de almennyttige boligselskaber til ikke at udleje yderligere til personer med etnisk minoritetsbaggrund.

Begrundelse:

En stor koncentration af etniske minoriteter i forskellige lokalsamfund vil kunne vække utryghed og skabe grobund for racisme.

Effekt:

De lokale almennyttige boligselskaber effektuerer på baggrund af denne opfordring en spredning af etniske minoriteter, således at ansøgere til en bolig fortaber deres ret til boligen qua deres etniske baggrund.

Eksempler på institutionel diskrimination I

Ishøjsagen 1976-1991

Ombudsmanden:

1. Ombudsmanden tager dette op som et kriminelt forhold, og sender sagen til **Tilsynet med kommunerne**. (Overtrædelse af Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. §1)

2. Tilsynet med kommunerne svarer:

”(...) der bør ikke foretages videre, da der gøres et i øvrigt stort integrationsarbejde i kommunen.”

Eksempler på institutionel diskrimination I

Ishøjsagen 1976-1991

Ombudsmanden:

1. Ombudsmanden sender sagen til Rigsadvokaten.

2. Rigsadvokaten svarer og erkender ulovligheden af forholdet, men (...)” da det overordnede formål med henstillingen imidlertid i overensstemmelse med artikel 1 i konventionen er at modvirke sådan forskelsbehandling, kan opfordringen ikke anses for retsstridig”.

Ifølge den danske Retsstatistik er der i 1976-1991 blevet registreret 1.000 sager om institutionel diskrimination. I 1976 var der 100 sager, og i 1991 var der 1.000 sager. Dette viser en markant stigning i antallet af sager over de 15 år.

Eksempler på institutionel diskrimination I

Ishøjsagen 1976-1991

Domstolsbehandling

1. 1989 Østre Landsret.

En civil organisation mod fremmedhad rejser sag mod Ishøj kommune og boligselskaberne .

2. 1991 fælder Østre Landsret fælder dom.

Den anklagede anvisningspraksis dømmes ulovlig. Det begrundes med:

“Det findes ikke at gøre nogen forskel heri, at kommunens angivne overordnede formål har været at varetage et hensyn til en rimelig integration af fremmedsprogede tilflyttere og til en løsning af stigende økonomiske problemer hos boligselskaberne”.

Forhandlingen viser:

1. Borgmestre og boligselskaber overtræder en lov

2. Ombudsmanden intervenerer. Tilsynsrådet med kommunerne og Rigsadvokaten sanktionerer overtrædelsen positivt.

3. Statsmagten lukker sagen.

4. Civilsamfundet genrejser sagen.

5. Landsretten pådømmer overtrædelse af Lov om forbud mod forskelsbehandling.

Et skæringspunkt mellem national selvforståelse og rasediskrimination

Հիմնականում;
 Բոլորի կողմից ընդունված և պաշտպանվող
 ընդհանուր արժեքներ և սկզբունքներ
 հարկադրված են

Միջնորդություն	
Universelle værdier	Partikulære værdier
Դեմոկրատիա/լիցիտ/լիցիտություն	Նացիոնալ/ էթնիկ իդենտիտետ/պատճառներ
Օմբուդսման, քաղաքացիական և Օստրե Լանդսրետ	Քաղաքապետ, բնակարարներ, Կոմունալ կոնտրոլի կոմիտե, Ռիգսադվոկատուրեն

Eksempler på institutionel diskrimination II

Modersmålsundervisning 2002 -

Folkeskolelov (§5) før ændring 2002.	Folkeskoleloven (§5) efter ændring (L 142)
<p><i>Stk. 7. (...)</i> Undervisningsministeren kan desuden bestemme, at der skal tilbydes tosprogede elever undervisning i deres modersmål.</p>	<p><i>Stk. 7.</i> Undervisningsministeren fastsætter regler om undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn og om modersmålsundervisning af børn fra medlemsstater i Den Europæiske Union, fra lande, som er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, samt fra Færøerne og Grønland.</p>

CERD-Komiteen's kritik

FN's følgekomite til overholdelse af RDK. Concluding Observations, aug. 2006)

19. Komitéen hilser kommunernes forpligtelse til at tilbyde modersmålsundervisning velkommen (welcoming) til tosprogede elever, der kommer fra den Europæiske Union og Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, såvel som fra Færøerne og fra Grønland, men beklager, at kommunernes forpligtelse til at gøre det samme for elever, der kommer fra andre lande i 2002 er blevet ophævet, og at kommunerne ikke længere modtager økonomisk støtte til dette formål (art. 5 (e) (v) and (vi)).

Komitéen anbefaler Staten at genbehandle sin politik, (...) man ikke må diskriminere nogen person på grund af deres nationale eller etniske tilhørsforhold eller på grund af nogen særlig nationalitet (...)

Den danske stats svar

18. og 19. Periodiske rapport til CERD-komit en (juni 2009)

271 #Lpn n vofsoft #psn hufntf #jnh #jnc zef #voef swto jph ##
n pefsn  ntvoefswto jph #pefipre u##S ete jf lujw#
FE T. noef #ph #g #G    fsof #ph #I   Aomoe #f hmfsof #
j n qmfn fouf s #psn hufntf o #wfe   fsoef #
n pefsn  ntvoefswto jph #pefipre u##S ete jf lujw#
8805970FFD #g #6 #kmj # : 88 #pn #voefswto jph #g #c   s #g
n j hsbou s f k f s #Gpn  ntvoefswto jph #pefipre u##S ete jf lujw#
u #s f l e f s o f t #g #c f w   h f m j i f e #c n o e u #V O F E T . n o e f #
w f e #u #h s b o u s f #f o #c f s e u i f e #i p t #e f s t #c   s #n f e #
i f o t z o #j n h #w f o e f #j n c b h f #j n e f s t #g #s p e f n t f t n o e #
h f o o f n #n p e f s n   n t v o e f s w t o j p h)   *

Den danske stats svar

18. og 19. Periodiske rapport til CERD-komit en (juni 2009)

272. Den danske stat har i 2008 gennemf ret en omfattende reform af sin
lovgivning om diskriminering af personer p  grund af seksuel orientering
og k nroligehed. Disse reformer er i overensstemmelse med de
forpligtelser, som Danmark har indg et i forbindelse med sit medlemskab
af R det for Europ iske Lande og i overensstemmelse med de
forpligtelser, som Danmark har indg et i forbindelse med sit medlemskab
af Europaradet og i overensstemmelse med de forpligtelser, som Danmark
har indg et i forbindelse med sit medlemskab af Den Europ iske Union.
Reformene omhandler bl.a. den tidligere diskriminerende lovgivning om
adgang til b rgerlige partnerskaber og om adgang til adoption og
adgang til at blive adopteret. Reformene omhandler ogs  den tidligere
diskriminerende lovgivning om adgang til at blive adopteret af personer
med samme k nroligehed. Reformene omhandler ogs  den tidligere
diskriminerende lovgivning om adgang til at blive adopteret af personer
med samme k nroligehed. Reformene omhandler ogs  den tidligere
diskriminerende lovgivning om adgang til at blive adopteret af personer
med samme k nroligehed.

CERD-komitéens svar til Danmark

Concluding observations, August 2010

16. (...) det beklages, at regeringen ikke er lykkedes med at tilvejebringe en almen retningsgivende policy på dette område til kommuner og andre aktører i feltet.

Komiteen bemærker, at modersmålsundervisning kun tilbydes til børn fra den Europæiske Union, Det Europæiske Økonomiske Område og børn fra Færøerne og Grønland med henblik på at vedligeholde deres sproglige færdigheder (...) Der er imidlertid ingen forklaring på, hvorfor personer fra andre etniske grupper som søger at nyde godt af modersmålsundervisningen ikke er blevet inkluderet i programmet (art. 5 (e) (v) og (vi))

CERD-komitéens svar til Danmark

Concluding observations, August 2010

Komiteen anbefaler, at staten tilvejebringer en almen uddannelsespolitik på dette område som omfatter alle grupper og tage passende forholdsregler for at bedømme/vurdere (assess) om personer fra andre etniske grupper kan kræve/have behov (require) for modersmålsundervisning og at dette udvides til deres børn som så kan drage nytte af dette på lige fod med børn fra EU, EEA-lande, Færøerne og Grønland

Etnisk og social kompleks omverden. Empirisk konstaterbar. (Parekh, B. 2000)

Grønt i f. m. h. u. p. s. n. b. u. j. u. s. f. t. o. p. o. t. /

Flerkulturalitet	Mono-kulturalitet
<p>1) Organiseringen af sociale felter: Anerkendelse af komplekse sociale og etniske forudsætninger (flersprogethed, flerkulturalitet, flerreligiøsitet)</p> <p>2) Ressourcer rettes mod fælles og lige adgang til kompetencestrukturen og andre sociale felter.</p> <p>Dvs. Et <i>transformativt</i> projekt, der vedrører alle ud fra en ligestillingsbetragtning.</p> <p>Inddragelse, dialog, forhandling. Konstruktion af nye kollektive identitetsfortællinger, et flerkulturelt kollektivt "vi"</p> <p>Konfliktfelt: Kultur som grupperettigheder.</p>	<p>1) Organiseringen af sociale felter: Tilpasning af andre forudsætninger til majoritetens norm, dvs. et assimilationspres.</p> <p>2) Ressourcerne målrettes mod begrænsning af etniske kompleksitet (kvotering, spredning)</p> <p>Dvs. Et <i>kompensatorisk</i> projekt, der berører det etnisk anderledes. Fortrinsret til majoriteten</p> <p>Objektgørelse. Konstruktion af 'Os' og 'de andre'. De "andre" gøres til objekt for "vores" politik</p> <p>Konfliktfelt: individuelle rettigheder</p>

Medborgerskab i det flerkulturelle samfund

N b k p s j f u p h # n j p p s j f u f s h o # l b c f f u o z u g n f s l v m v s f m #
o b u p o b m g o m f t t l b c # t p n g s f n u e j n # p m j t l # n b k p s j f u . p h #
n j p p s j f u w j t p o *
L p o t u s v l u p o # g f # o z u g n f s l v m v s f m # v j c b t f s u o # p m f l u j f #
g p s o m j h f s e f s t o u f s t p l v t # o # h f t u j m j h # g n j p p s j f u p h #
n b k p s j f u # p s l f m j f # p d j o n f # g n f s h f e # p o t f l w f o t f s #
j t u j w u p o f s h w /

Majoritet og minoriteter må tage afsked med de dele af fortællingerne, som ikke er forenelige med udviklingen af demokratiske principper. Fundamentalisme, fortrinsret mv. Fx diskriminerende kønskultur, diskriminerende relationer /fortællinger om andre etniske grupper.